

כתיבת תורה שבעל פה בימות המשיח

1. תמורה יד,ב

דרש ר' יהודה בר נחמני מתורגמניה דר"ל כתוב אחד אומר "כתוב לך את הדברים האלה" וכתוב אחד אומר "כי על פי הדברים האלה" לומר לך דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב ושכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה....

ודרשי הכי "עת לעשות לה' הפרו תורתך" אמרי מוטב תיעקר תורה ואל תשתכח תורה מישראל.

2. מועדים וזמנים א הקדמה בהערה

ונסתפקתי היאך הדין כשנזכר בקרוב לביאת משיח צדקיננו האם נחזיר עטרה ליושנה שאסור ללמוד תורה שבע"פ מן הכתב ולא שרי ללמוד אלא בע"פ דוקא כעיקר דין תורה וא"כ הספרים שבידינו נצטרך אז לגנוזם שעיקר הטעם דשרי היום ללמוד תורה בע"פ מן הכתב... עת לעשות לה' וביטלו האיסור והתירו ללמוד מן הכתב אבל בביאת משיח צדקיננו.. שהלב יהא פנוי לתורה וחכמתה..

3. שו"ת חת"ס או"ח סי' רח

ומ"ש שם ממחברי ספרים החדשים, אומר כל המחבר ספר ומתערב במחשבתו לגדל שמו רבצה בו האלה האמורה במילי דאבות פ"א מי"ג נגיד שמא אבד שמא ולא תעשה ידיו תושיה להוציא מחשבתו אל הפועל כי יבואו מבקרי מומין ויחפשו וימצאו. מלבד שהוא עובר איסור דאורייתא דברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן ולא הותר אלא משום עת לעשות לה' כגיטין ס' ע"א ואם איננו עושה לה' הרי איסורו במקומו עומד.

4. ברכי יוסף במחזיק ברכה סי' מט

ואחזה אנכי לחד מן קמי"א רבינו אליעזר ממיץ בספר יראים מצוה קכ"ח שכתב בפשיטות דהוי מדרבנן וקראי אסמכתא בעלמא.. ומדברי הרב החסיד מהר"א אזכרי בספר חרדים.. מוכח דסבר הרב ז"ל דהוי מדאורייתא ובתוספות ישנים ביומא דף ע' כתבו דהוי מצוה מן המובחר ע"ש.

5. הערת אבן שלמה על הראב"ן סי' מב

והא דתושבע"פ אסור לכתבן לא מצאתי ברמב"ם כלל וטעמא בעי וצר"ל כיון דבאמת התירו חז"ל השתא לכתוב תורה שבע"פ וא"כ א"צ להביא איסור זה כלל דהא אין חלות לאיסורו דהם אמרו והם אמרו להתיר הדבר. וכ"ז אי גוף האיסור ל"ה רק מדרבנן אבל אי נימא דמה"ת אסור א"כ הו"ל לרמב"ם ז"ל לכתוב הא גופא דמה"ת אסור אך חכמים התירו הדבר משום עת לעשות לה'.

6. מדרש רבה פמ"ז, א

אמר לפניו רבש"ע אכתוב אותה להם? אמר לו איני מבקש ליתנה להם בכתב מפני שגלוי לפני שיעובדי כוכבים עתידים לשלוט בהם וליטול אותה מהם ויהיו בזוים בעובדי כוכבים. אלא המקרא אני נותן להם במכתב והמשנה והתלמוד והאגדה אני נותן להם על פה שאם יבואו עובדי כוכבים וישתעבדו בהם יהיו מובדלים מהם.

7. מהרש"א חדא"ג גיטין ס"א ד"ה והא

נראה בזה דלא ניתן לכתוב משום דלא יסמוך האדם על הכתיבה ולא ילמוד יותר ובודאי דא"א לכתוב כל הדברים שהפה יוכל לדבר בדברי תורה... אע"פ שע"י זה הפרו תורתך שלא יחזור על משנתו ותלמודו תמיד כי יסמוך על הכתיבה.

8. ר"ן מגילה יד. (דפי הרי"ף)

וטעמא דמילתא משום דדברים שבכתב איכא מילי טובא דמדרשי מתוך הכתב כגון חסרות ויתרות וקרי ולא כתיב ודכוותיהו ואי אמרת להו על פה בצרי להו. וכן דברים שבעל פה הם פירוש לדברים שבכתב וכשאינן נאמרים אלא בעל פה א"א לעמוד עליהן אלא מפי מלמד שיפרש לו הפירוש יפה ואלו היה נכתב אפשר שישתפק בו שלא יבין הלשון.

9. גור אריה שמות לד, כז

כבר נתנו טעם בפרק שני דעירובין למה לא הותר לכתוב תורה שבעל פה, מפני שאין קץ וסוף לתורה שבעל פה כדכתיב "עשות ספרים הרבה אין קץ" ולא כתבה התורה אלא דבר ששייך אליו כתיבה, דכל דבר שנכתב הוא משוער ומוגבל.

10. שו"ע אדה"ז סי' של"ד סע' יג

לא התירו בזמן הזה לכתוב בשאר לשונות אלא כשאותו העם בקיין באותו לשון אבל אם אינן מבינים אותו אסור לכתוב ואין קורין בו ואין מצילים אותו... שהרי לא התירו אלא משום עת לעשות לה' וכשאינן העם מבינים לא שייך עת לעשות לה'...

ויש אומרים שמותר לכתוב ולהציל שכיון שניתן רשות לכתוב אזכרות בברכות וכן פסוקים שבסידורי תפלות ותחנונים משום עת לעשות לה' הוא הדין שניתן רשות לכתבם בקמיעות או שאר מקומות אע"פ שלא שייך בהם עת לעשות לה'... והעיקר כסברא הראשונה.

11. תורת מנחם תש"ל יו"ד שבט מוצש"ק סע' י

אבל כשיבוא משיח צדקנו... ואז יתבטל גם ענין השכחה בעולם – אזי לא יהי' צורך וענין בכתיבת עניני תושבע"פ, ויתירב מזה, ייאסר לכתוב עניני תושבע"פ שצריכים להשאיר דוקא בלימוד שבעל פה ללא כתיבה (גם לא באופן של מגילת סתרים...)

וידועה החקירה כיצד יהי' הסדר אז – לאחרי שתתבטל שכחה מן העולם – בנוגע לתושבע"פ שכבר נכתבה, כמו משנה וגמרא האם יכולים לכזור ולכותבה או להדפיסה וכיו"ב, מאחר ששוב אין צורך בכתב או דפוס כיון שאין חשש של שכחה.